

'Batı'ya Karşı 'Avrupa'

-Batı olgusunun değişimi ve dönüşümü-

Europe Against The West

Mustafa Eren Bozoklu

Özet

Uzun süredir devam eden postmodernlik tartışmalarında; hem II. Dünya Savaşı'nın hem de savaşa katılanlar açısından ortaya çıkan son derece dramatik durumun, 2 asırdır devam eden modern dönemin bütün siyasi, sosyal ve felsefi argümanlarını yerle bir ettiği dile getirilmektedir. Modernizmin bütün büyük anlatılarını darmadağın eden 2 dünya savaşı sonrası olup bitene nasıl bir tepki verileceği merakla beklenirken, dünya fiilen ikiye bölünmüş bir görüntü sergilemeye başlamıştır. Ortaya çıkardığı "medeniyet" in sütunları kendi üzerine yıkılan Avrupalı, başını kabrin duvarına vuran mevta gibi dünyasının yıkıldığını savaşın sona erdiği daha ilk yıl hissetmeye başlar. "Batı" kavramını ve Batı medeniyetini önemli değişimlerin beklediğini herkes görmekte, ama kimse ne olacağını bilememektedir. Hitler tecrübesi olmasaydı, mevcut Batı kavramının belki uzun bir müddet daha zihinlerdeki anlamını koruması beklenebilirdi; ancak Şansölye Adenauer' un Robert Schuman' ın önerisine olumlu yaklaşması "Batı" kavramının değişmesi sürecini başlattı.

Anahtar Kelimeler: *Avrupa, Avrupa Birliği, Modern Devlet, Batı, Batılılaşma, Avrupalılaşma.*

Abstract

Avrupa aynı zamanda Grek zekâsı, Roma siyaseti ve Hıristiyan dininin imtizacından doğan bir halitanın adıdır.

In the long time-standing debates on postmodernism; It has been being stated that both the The Second World War and the highly dramatic situation that emerged in terms of those involved in the war has destroyed all political, social and philosophical arguments of the modern era.

While it was being awaited impatiently how a reaction would be given after the two world wars which cuttered the great narratives of modernism; the world actually began to display a split-in-two image. While the columns of his civilization collapsed on his own, in the first year after the war was finished, the European began to feel that their world had been demolished. Everybody sees that the important changes were awaiting the “concept West” and “the Western civilization”; but nobody knew what would happen. Without Hitler experience, the concept of the present West might have been expected to preserve its meaning in minds for a long time; however, the positive approach of Chancellor Adenauer to Robert Schuman's proposal initiated the process of changing the “Concept West”.

Keywords: Europe, European Union, Modern State, West, Westernization, Europeanization

Avrupa nedir?

Ege Denizi'nden Cebel-i Tarık'a, Kuzey Buz Denizi'nden Danimarka ve Grönland'a kadar bütün bir coğrafyanın adıdır Avrupa. Coğrafi olarak bir parçası olduğu Asya'dan Ural Dağlarıyla ayrıldığı düşünülen Avrupa, Felsefe'ye ve Hıristiyanlığa ev sahipliği yapmakla Asya'dan ve dünyanın diğer bütün topraklarından kültürel anlamda da ayrılmış bir yarımada olarak tarif edilegelmiştir.

Mısır, tek başına Afrika medeniyetini ifade edebilirken; kadim Çin medeniyeti, Hind mistisizmi ve İslâm medeniyeti beraber düşünülerek ancak bir Asya Kıtası tarifine ulaşılabilir. Ne Avustralya ne de Antarktika için bir medeniyet tarifi ortaya koymak mümkün olmaz. İki Amerika ise Azteklerden başka bir medeniyet üretememiş kara parçaları olarak tarih sahnesinde yaşamaya devam ediyorlar.

Avrupa aynı zamanda Grek zekâsı, Roma siyaseti ve Hıristiyan dininin imtizacından doğan bir halitanın adıdır. Ne belirli bir toprak parçasının, ne medeniyeti oluşturan unsurların düzenli bir karışımının, ne de benzer niteliklere sahip kavimlerin oluşturduğu bir milletler topluluğunun adı olmaktan ziyade; bunlardan daha kapsamlı, belki bunların tamamını da ihtiva eden daha geniş bir kavramı ifade etmektedir. Matematiksel düşünme ve kentleşme gibi çeşitli hususiyetleri de ekleyerek bir Avrupa tarifine ulaşılabilir.

Paul Valery Avrupa'yı Asya Kıtası'nın bir burnu olarak tanımlar; Suares için Elbe'den Urallar'a kadar uzanan bir bölgede yerleşmiş bir ruh halidir Avrupa; Thibaudet'yi dinlersek Avrupa bir tarz-ı hayattır; Kipling içinse Şark Şarktır Garp da Garp, bunlar asla birleşemezler. Coğrafyadan

kaçabilirsiniz, ama bir anlayış, bir zekâ, bir espri her zaman sizi bir yerlerde bulabilir.

Yunanistan, Greko-Lâtin zekâsının oluştuğu toprakların adıdır. Keskin, derin ve mütehâssis bir disiplin içinde eşyanın her bir noktasını, mekânın her bir paftasını ve insanın insan olarak çevrelediği mühit mânâyı tenkid ve tahlile girişen Hellenistik Medeniyet, Avrupa'yı inşâ etmeye başlar. Refah ve merakın; ticaret ve seyahat yollarının, edebiyat ve bilgelik sevdasının kesiştiği bir noktadır Yunanistan. Milet, Mitoloji'nin sorgulandığı ve Felsefe'nin başladığı şehirdir. Hellenistik Felsefe Avrupalıya özgür düşünmeyi öğreten ilk disiplindir.

Felsefe, önceleri tabiat üzerine tefekkür idmanı yaparken; M. Ö. 431 yılında başlayıp 30 yıl süren ve Atina şehir devletini sefaletle atan savaşlardan sonra tabiattan insana yönelmeye başlar. "Sayı" çok uzun zamandır 'nihaî hedef'tir; Philolaus "sayı olmadan hiçbir şeyi bilmek, düşünmek mümkün değildir" der. Yani matematik, ümidimizin boğulmaktan kurtulabildiği bir düzlemi ifade etmektedir. Avrupa uzun uğraşlarla elde ettiği matematik nosyonunu Orta Çağ'da Şarklılara kaptırır. Asırlar sonra Rönesans'ın hareketli ortamında matematikle tekrar buluşur. İşte bu hendesi, bu numerik, kelimenin tam manasıyla armonik olan bu zekâ da modern dünyayı inşa edecektir.

Avrupa'yı, Avrupa kılan ikinci unsurdur "Roma"; kendine has adli bir sisteme, halka mal olabilmiş bir içtimaî düzene ve değişik unsurları birbirleriyle beraber yaşatabilen bir devlet yapısına sahiptir. Kölelik düzeni ile beraber şahsın haysiyet ve hürriyetine özen gösteren bir tür liberalizmi beraber yaşatabilmiş, böylece içtimaî hayatta sağlam sayılabilecek bir uzlaşmayı başarabilmiştir. Roma için Cicero anlamlı bir şahsiyettir. Hatta Roma ne demekse Cicero da o demektir. Yunan Felsefesi'ni Roma siyasası ile iktisadi yapısına adapte eden de; Sokrates'i, Aristoteles'i ve Platon'u Romalının hayatına taşıyan da yine Cicero'dur denilebilir.

Sezar, Trajan ve Virjil'le; Aristo, Sokrates, Eflatun ve Euclid ile beraber İsa (as) ve Havarilerini de anmak elzemdir. Nasıl ki Hellenistik Felsefe Avrupalıya mantıklı düşünme kabiliyetini, Roma siyasası hak ve vazife pratiğini bahşetmişse; Hıristiyanlık da, şarklılar karşısında hep eksikliğini hissettiği "vicdanî düşünme ve ahlâkî hareket etme"yi öğretmiştir. Fikirlerde birleşebilen fakat duygularda tevahhüş eden Avrupa halklarını birbirlerine mülâyim ve dost kılan bir sırdır Hıristiyanlık. Avrupalının damarlarına o kadar işleyecektir ki, yüzyıllar boyu sürececek bir hâkimiyete ve kudrete malik olabilmiştir. Modern dünyanın muharriklerinden birisi de, hiç kuşkusuz Kilise'dir. Skolâstik Felsefe önce beşâret ve merhamet, sonra ümitsizlik ve nefret uyandıracığı Greko-lâtin kitlesi için iyi bir tecrübe olacaktır.

Birinci Dönüşüm: Avrupa'nın "Batı"laşması

Bazı tarihçiler insanlık tarihini 2 döneme ayırma eğilimindedirler. Bu iki dönemi ayıran en önemli hadise Fransız Devrimi'dir. Bu bakış açısı,

*Avrupa'yı,
Avrupa kılan
ikinci unsurdur
"Roma"; kendine
has adli bir
sisteme, halka
mal olabilmiş bir
içtimaî düzene ve
değişik unsurları
birbirleriyle
beraber
yaşatabilen bir
devlet yapısına
sahiptir.*

Modern
Avrupa'nın
inşası sürecinde
Rönesans
ve Reform
Hareketlerinin,
18. Yüzyıl Felsefe
devriminin
ve Fransız
İhtilali'nin pek
çok önemli sonucu
vardır.

Avrupa tarihini bir dünya tarihi haline getirmekle kalmaz, aynı zamanda Avrupa'yı iki asırdır önde tutan değerlerin farklı anakaralardan toplandığı ve çok uzun asırların birikimiyle ortaya çıktıkları gibi bir takım tarihi gerçeklerin de üzerini örtmektedir. "Batı" olarak kavramlaştırılan olgunun güçlü bir sentez olduğu açıktır. Bu sentez hem hiç görülmemiş şekilde bir üretim faaliyetinden hem çığınca bir araştırma telaşından ortaya çıkmış bilgi birikiminden hem de insanı her türlü meselenin odağına yerleştiren özgürlükçü yaklaşımdan oluşmaktadır.

Modern Avrupa'nın inşası sürecinde Rönesans ve Reform Hareketlerinin, 18. Yüzyıl Felsefe devriminin ve Fransız İhtilali'nin pek çok önemli sonucu vardır. Ancak belki de bu sonuçların birleşimini oluşturan ve bir dereceye kadar "sonuçların sonucu" olduğu söylenebilecek bir durum olarak "modern devlet" in kuruluşu gösterilebilir. Niccolo Machiavelli'nin "Prens"i, Thomas Hobbes'un "Ejderha"sı modern devlet olarak ortaya çıkmıştır.

Machiavelli'den Jean Bodin'e, Hobbes'tan John Locke'a, Rousseau'dan Emmanuel Sieyès'e değin bir dolu insan heyulanın ete kemiğe bürünüşünü kurgular. Modern devletin, Machiavelli'nin tanrısal olandan arınmış, laik ve dünyevi bir siyasal iktidarı kurgulamasıyla başladığı söylenir. Bodin egemenlik kavramını, Hobbes Toplum Sözleşmesi'ni tartışarak bir çerçeve oluşturmaya başlar. Locke'ın iktidarın sınırlarının daraltılmasını ve Rousseau'nun halk egemenliğini gündeme taşınması, Sieyès'in bütün bunların üstüne ulus egemenliğini kavramsallaştırması modern devletin teorik altyapısını tamamlar. Asker-millet olan Cermen halklarının kurduğu Prusya'nın ilk modern devlet olduğu öne sürülür. Ancak, bütün fikir babaları Avrupa'dan çıkan modern devletin ilk uygulaması Kıta Avrupasından çok uzakta, Amerika'da hayat bulur.

Modern Devlet, Batı kavramının tüm özelliklerini yansıtır

Söylenildiği gibi, Avrupa'da Skolastik dönemi, Feodal yapıyı ve Monarşik düzeni tarihe gömen modernleşme sürecinin temelleri Sömürge ve Sanayileşme çağlarında Avrupa'da meydana gelen sosyo-ekonomik ve bilimsel gelişmeler ve değişimlerle atılmıştır. Modernleşme döneminin zirvesinde eski Monarşik (saltanatçı) yönetimlerin devrilmesi ve modern devletin ortaya çıkışı vardır. "Batı" kavramı II. Dünya savaşına gelinen süreçte belirginleşmiş bir coğrafik ve felsefik yapıyı tarif etmekte kullanılmaya başlar. Kölelik ve sınıf ayrımı büyük çapta ortadan kalkmaya, birey ve insan hakları ön plana çıkmaya başlar. Modern devlet ülküsü, hedefinde batılılaşma olan yeni yönetim tarzıyla dünyanın her tarafında birer birer yükselmeye başlar. Bugün dünyanın hemen her tarafına yayılmış modern devletler; Batılılaşmış ve Batılılaşma sürecinde olanlar şeklinde, 2 asırlık bir süreçte meydana gelmiştir.

Arkasında müthiş bir halk desteği, sermayedar ve bilim çevreleri bulunan modern devlet Cumhuriyetler şeklinde ve 3 farklı siyasal yönetim tarzında ortaya çıkacaktır: Sosyalizme ve halkçılığa dayalı Komünist rejimler, bir 'ulus yaratma' yolunda olan milliyetçi ve ırkçı yaklaşımlarıyla Faşist

yönetimler veya temelde Hümanist felsefenin temel argümanlarını barındıran seküler demokratik devletler. Monarkın iktidarını kısıtlayan meşrutî yönetimler adeta geçiş döneminin siyasal yapılarıdır.

Komünist dalganın ve milliyetçilik akımlarının hızlı ve beklenmedik büyümesi, Avrupa'da ve dünyanın pek çok kesiminde demokratik devletlerden ziyade Faşist yönetimlerin ve ulus-devletlerin oluşmasına yol açtığı görülür. "Batı" kavramının sömürgeleşme ve sanayileşme sonrasındaki dönemi Faşizmle yeni bir şekle bürünür. Ümmetlerden, etnik ve sosyolojik kimliklerden oluşan dünya coğrafyasında Komünizm halkların kardeşliği ve uzlaşısını temsil eden ve bireyin hiç bir öneminin kalmadığı Sovyet totaliter rejimlerini ortaya çıkarır; Avrupa, yolunu, başını İtalya'da Mussolini'nin çektiği Faşizm'de aramaya başlar. Avrupa'nın ve Sovyet Rusya'nın etki havzalarındaki yönetimlerin seçme şansı yok denecek kadar azdır.

Faşizm gücünü halk kuruluşlarından (sendikalar, meslek kuruluşları vs) almaktadır. Etnik ve sosyokültürel yapıların tek kimlikte, "ulus" kavramında buluşarak Faşizmin sosyolojisini oluşturacağı düşünülmektedir. Faşist devlet bir yandan devlet sınırlarını genişletmek için saldırgan bir siyaset gütmeye başlarken; tüm yetkileri tek partinin ve tek kişinin eline veren otoriter yapıyla Avrupa'da ve komünist tehlikeden korunmaya çalışan çevre ülkelerde kökleşmeye başlar. Demokratik devlet yapısının oluşması, bazı şartların ortaya çıkmasıyla ancak mümkün olabilecektir. Faşizm ve Komünizmin ideolojik temellere oturması, halkların yönlendirilmesini çok kolaylaştırmakta; yönetici elitin çok güçlü olmasını sağlamaktadır. Demokrasi kavramının yükselişi, yönetici elitin ve ideolojik yaklaşımların iki dünya savaşını netice vermesiyle çekilen acılar üzerinde olacaktır. Ulus devlet, modern devlet olgusunun son iki yüzyılda aldığı şeklin adıdır.

Millet, milliyet, ulus; modern devletin en belirgin özelliği olarak belirir. Artık var olan düzlemde modernist yaklaşımla, yeni bir toplum modeli/modelleri yükselmeye başlamaktadır. Bu toplumsal modelin merkezinde birey-insan olması tasarlanmışsa da; bireyin henüz edilgen oluşu, kendi şahsiyetini yönetecek gücü bulamayışı, hakların ve ödevlerin henüz dengeli dağılmaması ve yeni oluşan siyasal yapının insanların zihin ve beklentilerinde bir belirsizlik olmayı sürdürmesi, dolayısıyla güvenlik endişelerini giderememesi, birey hukukundan ziyade kamu hukukunun gelişmesine yol açar. Eskiden dinin ve monarkın kulları olan bireyler şimdilerde modern tanrı-devletin kulları olarak yaşamak durumundadır. Vatandaşlık kavramının olgunlaşması; faşist ve komünist idarelerin planlamalarının hedefinde olan, hakları ve ödevleri modern devlet tarafından belirlenen bireyin inşasıyla paralellik arz eder.

Siyaset, Basın, Bürokrasi...

Modern dönemde; monarkın, aristokrasinin, toprak ağalarının, emir ve sultanların yerini dolduracak yeni bir erk ortaya çıkar. Bu erk; bahşedilmiş bir asalet veya tarihten gelen bir hanedana sahip olmadan, tamamen sıradan vatandaşlar arasından seçimle, atamayla veya zorla iktidara gelen ve

Millet, milliyet, ulus; modern devletin en belirgin özelliği olarak belirir. Artık var olan düzlemde modernist yaklaşımla, yeni bir toplum modeli/modelleri yükselmeye başlamaktadır.

*Dünyanın
şimdiye değin
gördüğü en
kanlı savaş olan
II. Cihan Harbi
ve öncesindeki
buhran yılları,
faşizmin ve
komünizmin
gaddarane
uygulamalarının
bir sonucudur
denilse, yeridir.*

kendilerine “politikacı” denilen yönetici elitinden oluşmaktadır. Faşist ve Komünist idareler altında insanlar, öylesine yalıtılmış bir siyasi atmosferde yaşamak zorundadır ki, adeta politikacılar ve politikanın kendisi ne kadar hatalı da olsa devlet heyulası arkasında gizlenerek vatandaş karşısında hep haklı ve önde olmaktadır. Seçimler; müthiş propaganda araçları ve manipülasyon yöntemleri ile adeta bireyi boğmaya ve politik düzlem üzerinden modern devleti ayakta tutmaya yarayan bir araç haline gelmektedir. Burada maksat, gerçekleşmesi hep gündemde tutulan bir demokrasi veya halkların kardeşliği hayali değil, Faşizmin veya Komünizmin ilk çerçevesinin dışına çıkılmaması ve politika yapılabilecek bir manevra alanının oluşturulmasıdır. Tek tip eğitim sistemi tek tip bireyin oluşmasını sağlamak, dolayısıyla devrimci ruhların ortaya çıkmasını önlemek üzere kurgulanmaktadır. Bir ulus veya halk yaratmak, modern devletin en temel amacı olmakla birlikte; siyasetin bu ulus veya halk denilen topluluğu kendi mallarıymış gibi kullanmaya kalkışmalarına yol açmaktadır. Dünyanın şimdiye değin gördüğü en kanlı savaş olan II. Cihan Harbi ve öncesindeki buhran yılları, faşizmin ve komünizmin gaddarane uygulamalarının bir sonucudur denilse, yeridir.

Modern devlet kendisini politika yapmaya adanmış siyasetçi eliti ile birlikte odağında gazetenin olduğu edebiyatçı ve eleştirmenler gurubundan, kamu görevini ifa eden askeri ve sivil bürokratlardan, bilim ve felsefe üreten üniversite camiasından olmak üzere 4 farklı kesimden insanların yönetime katılımıyla şekillenmektedir. Halkın büyük çoğunluğu, bu gurupların kendi aralarındaki iletişimini uzaktan seyretmek durumundadır. Monarkın yıkılışından sonra halk, kendisi hakkında karar verecek olanların bir kısmını seçmekte ise de karar alma süreçleri yoğun bir şekilde seçilmemiş unsurlar tarafından sürekli ve aktif şekilde belirlenmektedir. Eskiden saltanatı ayakta tutmakta kullanılan argümanların hemen hepsi ve daha usturuplu olanları şimdi modern devleti ayakta tutmak için kullanılmaktadır.

Eskiden doğumla gelen mutlak yönetim hakkının modern devletle ortadan kalktığı düşünülür. Aslında değişen şey mutlak yönetim anlayışının yok oluşu değil, mutlak yönetenin birden fazla hale gelmesidir. Modern devletin başındaki birkaç siyasetçinin, askeri ve sivil bürokratin dünya tarihinde hiç görülmemiş savaşlara yol açmaları, 250 milyondan ziyade insanın acı çekmesine ve 100 milyondan fazla insanın ölümüne sebep olan kararlara kolayca imza atmaları; basını tam bir manipülasyon ve yönlendirme aracı olarak kullanan komünist ve faşist yapıları modern devletlerin dönüşmesine yol açacaktır. Ulus devletlerin yıkıcı karakterleri, uluslararası arena da pek çok ulusüstü kurumların ortaya çıkmasına sebep olur. Demokrasi ve egemenlik kavramları yoğun şekilde tekrar tartışılmaya başlar.

İkinci Dönüşüm: -Yeniden- Avrupalılaşıma ve Batılılaşmış Dünya

II. Dünya savaşının korkunç sonuçları Avrupa'da Batı kavramının içerik ve yönelim olarak değişmesi gerektiği düşüncesini doğurur; ancak kimse

bunun adını koyamamaktadır. Avrupa Birliğine giden yol, yere serilmiş modern Avrupa devletlerinin ve acının her türlüşünü yaşamış Avrupa halklarının 2 asırdır devam eden sürecin farklılaşması gerektiğini düşünmeye başlamasının bir sonucu olarak açılır. Artık bütün dünyayı sömürmek isteyen iştiha ile insanlık âlemi düzeyinde bir hukuk normu ve adalet sistemi üretmek isteyen vicdan aynı bedende yaşamak durumundadır.

Batılılaşma yöneliminin şimdi geldiği ve dönüştüğü nokta küreselleşme olgusudur. Bir düzeyde Batılı kavram ve yaklaşımlarla birbirine benzeşmeye başlayan dünya siyaseti ve dünya halkları küresel düzeyde bir yapıyı inşa etmeye başlamışlardır. Ancak bu yapı, iki dünya savaşının mimarı olan eski düzenin faşizan yönetim erkleri tarafından yeni sömürge yaklaşımının aracı olmak üzere kullanılmaktadır. BOP gibi projeler ve körfez savaşları bunun önemli göstergeleridir. Ancak Avrupa Birliğinin temel yönelimleri ve ortaya koyduğu çabalar, Batı ve Batılılaşma kavramının merkezi ve iki dünya savaşında ortaya çıkan vahşetin mümessili olan Avrupa'dan farklı olan başka bir Avrupalı yaklaşımın ortaya çıktığını göstermektedir. Avrupa Kömür-Çelik Birliği ile başlayan ve Batı ve Batılılaşma olgularından farklı bir seçenek olarak ortaya çıkaran AB süreci, adeta Batılılaşma ve Küreselleşmenin ve Sömürge rejimlerinin faşizan yönelimlerine karşı durmaktadır.

AB, ilk defa insan haklarının genel çerçevesini uluslar üstü düzeyde çizmiş, kabul etmiş ve uygulamaya koymuş bir yapı olarak arzı endam etmektedir. Tek para birimine (dolar) indirgenen ekonomik pazarda, güçlü, güvenilir ve değiştirilebilir bir para birimi ortaya çıkarmıştır. Avrupa Birliğinin neredeyse tek eksiği, II. Dünya savaşından sonra Amerika'nın Avrupa'nın elinden aldığı ordusudur. Avrupa Birliğinin uygulamaya çalıştığı değerlerin ve yaklaşımların kendi anakarasının dışına henüz çıkamayışı ve başını Amerika'nın çektiği yıkıcı modern faşist devletlerin dünyada yoğun şekilde devam eden askeri harekâtlarını dizginleyecek enstrümanlardan yoksun olması Avrupa Birliği için en önemli sorun olarak görülebilir. Türkiye'nin ve İslam Dünyasının Avrupa için önemi tam da bu noktada ortaya çıkmaktadır.

Bugün Müslüman entelektüel camianın “dünyada İslami ilkelere ve prensiplere en yakın siyasal yapı hangisidir” sorusuna verebilecekleri cevabın ekseriyetle “Avrupa Birliği” olacağı neredeyse aşikârdır. AB'nin ikinci evresi, kaçınılmaz olarak Müslüman-Hıristiyan coğrafyaların buluşmasının sağlanması olacaktır. Zira AB'yi tehdit eden unsurların pek çoğu yakın coğrafyasından ve Müslümanların yoğun şekilde yaşadıkları topraklardan gelmektedir. AB fikrine karşı olan Batılı unsurların da AB ile gizli çekişmesi yine Müslüman coğrafya üzerinde gerçekleşmektedir. Bu coğrafyanın, bu çekişmeye karşı koyma gücü ne yazık ki bulunmamaktadır^[1]. AB'yi

AB, ilk defa insan haklarının genel çerçevesini uluslar üstü düzeyde çizmiş, kabul etmiş ve uygulamaya koymuş bir yapı olarak arzı endam etmektedir.

[1] Elyazması Emirdağ Mektuplarında geçen ve neşredilmemiş bir mektubunda Bediüzzaman'ın şu sözü dikkat çekicidir: “Gerçi hakikat noktasında ahirzamandaki gelecek büyük Mehdi, siyaseti tam dindar İsevilere bırakıp yalnız İslamiyet hakikatlerini ispata, izhara, icraya çalışır.” Syf. 155

zayıflatmaya ve dağıtmaya çalışan Batılı odakların (İngiltere, Amerika ve Avrupa devletlerinde aktif olan ve faşizan yönelimleri bulunan tüm gurupların; özellikle Siyonist emelleri bulunan Yahudi ırkçılığının) satranç oynadığı bu toprakların ve halklarının AB normlarına yaklaşmaktan, demokrasiyi güçlendirmekten ve AB ile ilişkileri güçlendirmekten başka çareleri bulunmamaktadır.

Son söz

Uzun süredir devam eden postmodernlik tartışmalarında, hem II. Dünya Savaşının hem de savaşa katılanlar açısından ortaya çıkan son derece dramatik durumun, 2 asırdır devam eden modern dönemin bütün siyasi, sosyal ve felsefi argümanlarını yerle bir ettiği dile getirilmektedir. Modernizmin bütün büyük anlatılarını darmadağın eden 2 dünya savaşı sonrası olup bitene nasıl bir tepki verileceği merakla beklenirken, dünya fiilen ikiye bölünmüş bir görüntü sergilemeye başlamıştır. Ortaya çıkardığı “medeniyet”in sütunları kendi üzerine yıkılan Avrupalı, başını kabrin duvarına vuran mevta gibi dünyasının yıkıldığını savaşın sona erdiği daha ilk yıl hissetmeye başlar. “Batı” kavramını ve Batı medeniyetini önemli değişimlerin beklediğini herkes görmekte, ama kimse ne olacağını bilememektedir. Hitler tecrübesi olmasaydı, mevcut Batı kavramının belki uzun bir müddet daha zihinlerdeki anlamını koruması beklenebilirdi; ancak Şansölye Adenauer’un Robert Schuman’ın önerisine olumlu yaklaşması Batı kavramının değişmesi sürecini başlattı.

